

จุฬาลักษณ์ ลิทธิชอบธรรม 2557: สันฐานวิทยาและความหลากหลายของมอสส์สกุล
ข้าวตอกฤๅษี (*Sphagnum* L.) ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย ปริญา
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (พฤกษศาสตร์) สาขาพฤกษศาสตร์ ภาควิชาพฤกษศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์ณัฐภา เสณีवास, Ph.D. 149 หน้า

ศึกษาลักษณะทางสันฐานวิทยาและกายวิภาคของมอสส์สกุล *Sphagnum* L. เพื่อใช้ในการ
ระบุชนิดโดยเก็บตัวอย่าง *Sphagnum* 152 ตัวอย่าง และตัวอย่างดินเพื่อศึกษาปัจจัยแวดล้อมบาง
ประการที่ส่งผลต่อการแพร่กระจายพันธุ์ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จ.เลย ทั้งสิ้น 31 จุด
จาก 4 เส้นทางศึกษาธรรมชาติ คือผาเตลีน โคนกกระบา-ลานสุริยัน โคนพรหมจรรย์ และแปก
ดำ ครอบคลุมสังคมพืชลานหิน พื้นที่เปิดโล่ง ป่าแคระ ป่าสน ป่าดิบเขา และแอ่งน้ำ โดยสำรวจ
และเก็บตัวอย่างระหว่างเดือนกรกฎาคม 2554 ถึงเดือนมกราคม 2556

ผลการศึกษาสามารถระบุชนิดของ *Sphagnum* ที่พบในพื้นที่ โดยใช้ลักษณะและจำนวน
ชั้นคอร์เท็กซ์ของลำต้น การแตกกิ่ง รูปร่างใบที่ลำต้น รูปร่างใบที่กิ่ง ลักษณะและตำแหน่งของรูที่
เซลล์ไซ และรูปร่างของเซลล์ที่มีคลอโรพลาสต์ทางด้านตัดขวางของใบที่กิ่งพบ *Sphagnum* ทั้งสิ้น
4 หมู่ 6 ชนิด คือหมู่ *Acutifolia* 1 ชนิดคือ *S. junghuhnianum* Dozy & Molk. หมู่ *Cuspidata*
1 ชนิดคือ *S. cuspidatum* Müll. Hal. หมู่ *Sphagnum* 2 ชนิดได้แก่ *S. palustre* L. และ *S.*
perichaetiale Hampe. หมู่ *Subsecunda* 1 ชนิดคือ *S. subsecundum* Nees ex Sturm และไม่
สามารถระบุชนิดได้ 1 ตัวอย่างคือ *Sphagnum* sp.

ผลการศึกษาด้านปัจจัยแวดล้อมบางประการที่ส่งผลต่อการแพร่กระจายพันธุ์ของ
Sphagnum จากการสุ่มเก็บตัวอย่างดินในบริเวณที่พบและไม่พบ *Sphagnum* พบว่าปัจจัยที่ส่งผล
ต่อการแพร่กระจายพันธุ์ของ *Sphagnum* อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติคือบริเวณที่พบการเจริญ
ของ *Sphagnum* จะมีเนื้อดินที่ประกอบด้วยค่าเฉลี่ยของแชนด์ (87.96%) สูงกว่าซิลท์ (7.38%)
และเคลย์ (4.66%) และมีค่าเฉลี่ยความเค็มของดินต่ำ (0.052 $\mu\text{s}/\text{cm}$) กว่าบริเวณที่ไม่พบ
Sphagnum นอกจากนี้มักพบ *Sphagnum* L. ในพื้นที่เปิดโล่งที่มีการปกคลุมเรือนยอดต่ำ
สำหรับปัจจัยแวดล้อมอื่น เช่น ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเล ความเป็นกรดเป็นด่าง ปริมาณ
แคลเซียม ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม และเปอร์เซ็นต์อินทรีย์วัตถุในดิน จัดเป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อ
การกระจายพันธุ์ของ *Sphagnum* ในพื้นที่ศึกษา

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก